

DONOSTIAKO HONDARTZETAKO
INGURUMEN PORTAERA 2022

2023KO EKAINA

DONOSTIA
SAN SEBASTIÁN

2.- INGURUMEN-PORTAERA: ARLOKAKO PLANGINTZA

Hona hemen ingurumen-alderdi nagusiei buruzko informazioa:

- Azken urteetako portaera eta ingurumen-inpaktua.
- 2020ko programan hartutako neurrien betetze-maila eta lortutako emaitzak, programa onestean hautemandako ingurumen-alderdi esanguratsuei dagokienez.

2.1.- HONDAKINAK

Hondartzetan bildutako hondakinak dira, bai itsasoak ekarritakoak, bai erabiltzaileek bertan behera utzitakoak, bai hondartzako mantentze-lanetan eta jardueretan sortutakoak.

Hauek dira hondakin horiei buruzko datu banakatuak:

- Gaika bildutako hondakinak: papera, beira, ontziak, materia organikoa eta egurra.
- Hondakin arriskutsuak: instalazioen mantentze-lanetan sortuak (pintura erabiliak, ontziak eta hondarrak, ibilgailuen olioak, bateriak). Hondakin horiek baimendutako kudeatzaileei ematen zaizkie.
- Lohiak: kabinetako hondakin-urak ponpatzeko estazioak garbitzean sortzen dira.
- Gaika bildu gabeko hondakinak: errefusa. Harea garbitzean bildutako hondakinak eta zakarrontzietara botatutakoak barne.

Itsasoak ekarritako zura gaika biltzen da, eta balorizazio energetikorako erabiltzen. Frakzio hori guztizko hondakinen eta gaikako bilketaren grafikoetan sartzen da, horrela hobeto islatzen baita Udalak hondartzetara iristen diren hondakinak hobeto kudeatzeko egindako ahalegina, zabortegira ahalik eta gutxien eramatekoa. Nabarmendu behar da, hala ere, zur-frakzioak fluktuazio handiak dituela, klimatologiaren arabera, eta, ondorioz, hondakinen guztizko bolumena ere aldatu egiten dela.

Hondartzek 2022an ingurumen-portaera bikaina izan dute hondakinei dagokienez; izan ere, birziklatze-tasa 2019koa halako ia bi izan da (% 36tik % 60ra), eta sortutako hondakinen guztizkoa erdira baino gehiagora jaitsi da (urtean 59 g-tik 21,7 g-ra, hondartzazale bakoitzeko).

2022ko denboraldian hondartzetan hondakinak prebenitzeko egindako jarduketak ugariek emaitza ona izan dute: ITSASOS kanpainaren barruan hainbat ekintza egin dira, hala nola hiriko hondartzetan ez erretzeko gomendioa egitea; zigarrokinak eta hondakin txikiak uzteko kukurutxo berrerabilgarriak erabiltzea; euri-uren estoldetan «Itsasoa hemen hasten da» kartelak jartzea euri-uren estolda-sarearen bidez hondakin txikiak itsasora iristea saihesteko; hondakinen prebentzioari eta kudeaketari buruz sensibilizatzea monitoreen bidez; eta ITSASOS kanpainari buruzko kartelak jartzea hondartzetan. Hala ere, esan behar da 2021ean aldatu edo hobetu egiten zela hondakinen

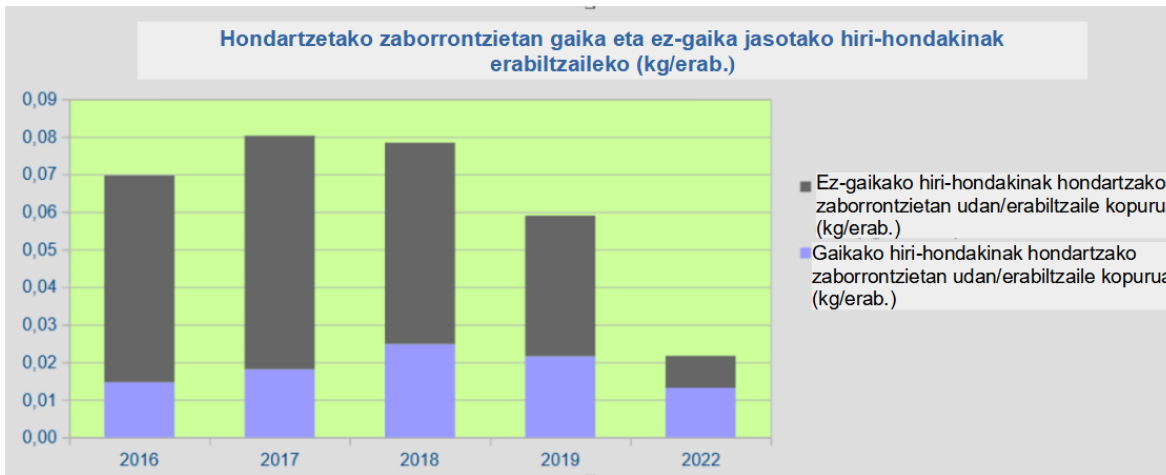
frakzio bakoitzeko poltsen pisua zenbatesteko metodoa: langileek, poltsak zenbatzeaz gain, poltsa bakoitza zenbateraino beteta zegoen adierazten dute, horretarako sortutako aplikazio batean. Metodo berri horri esker, hondakinen kopurua hobeto kalkula daiteke, eta izan ere, askoz ere txikiagoa izan da frakzio guztietan. Horrek eragin nabarmena izan du zakarrontzietako errefus-hondakinen kantitatean (hurrengo grafikoan ikus daitekeen bezala); askoz txikiagoa izan denez, birziklatze-tasaren balioa handitu egin da, eta sortutako hondakinen guztizko kopurua murriztu.

- Hondarretako zakarrontzietako birziklatze-tasa areagotzea:

Horrez gain, kontuan izan behar da datuak 2019. urtekoekin alderatzen ari garela eta, beraz, emaitzen hobekuntza hori azken hiru urtean egindako ekintza guztien ondorio dela. COVID-19aren ondorioz, hondartza-zerbitzu asko kendu ziren, eta erabilera murrizteko arau ugari aplikatu; hala ere, programetan hondakinen prebentziorako jasota zeuden ekintza gehienak gauzatu ahal izan ziren.

- Murriztu egin da hondartzetan bildutako hondakinen guztizko kantitatea (gaikakoa zein ez-gaikakoa), udan hondartzazale bakoitzeko kalkulatu:

HONDAKINEN INGURUMEN-INPAKTUA

Hondartzetan sortutako hondakinek ingurumenean dituzten inpaktu nagusiak honako hauek dira:

- Lehengaien kontsumoa
- Hondakinak bildu eta kudeatzetik eratorritakoak: garraioa, lursailaren okupazioa amaierako helmugan, paisaiaren narriadura, usainak eta abar.
- Izaki bizidunei eragindako afekzioak: hegaztiak, zetazeoak eta plastikozko hondakinak irensten dituzten beste animalia batzuk; batzuetan, zuzenean edo zeharka, heriotza ere eragiten baitzaie izaki bizidunei.

HONDAKINEN ARLOAN 2022RAKO AURREIKUSITAKO HELBURUAK

2022ko programan honako helburu, jomuga eta ekintza hauek sartu ziren:

2. helburua: Hondartzetan hondakinen gaikako bilketa areagotzea.

2.1 xedea: Zakarrontzietako birziklatze-tasa % 5 handitzea, gutxienez, 2019. urtearekin alderatuta (2020ko eta 2021eko datuak ez dia erabili erreferentzia gisa). Helburu hori betetzeko ekintza hauek programatu ziren:

2.1.1. ITSASOS kanpaina, hiriko hondakinei buruzkoa. Haren barruan, hondartzak eremu garrantzitsu gisa sartu dira, bai eta hainbat ekintza bildu ere:

2.1.1.1. Kerik gabeko hondartzak: hiriko hondartzetan ez erretzeko gomendioa egitea.

2.1.1.2. Kukurutxo berrerabilgarriak erabiltzea zigarrokinak eta hondakin txikiak botatzeko, horiek hondarretan amai ez dezaten.

2.1.1.3. Euri-uren estoldetan «Itsasoa hemen hasten da» kartelak jartzea, euri-uren saretik hondakin txikirik ez sartzeko.

2.1.1.4. Hondakinen prebentzioari eta kudeaketari buruz sentsibilizatzea, monitoreen bidez.

2.1.1.5. Hondartzetan ITSASOS kanpainari buruzko kartelak jartzea.

2022KO LORPENAK HONDAKINEN ARLOAN

Programatutako ekintza guztiak egin dira. Dena den, zakarrontzietako birziklatze-tasa % 66 baino gehiago areagotu da, eta igoera horretan zerikusia izan dute, bai erabiltzaileek portaera hobea izatea, bai hondakinen poltsen pisua zenbatesteko metodo berria aplikatzeak:

Helburua: Zakarrontzietako birziklatze-tasa gutxienez %15 handitzea			
2019	2022	bilakaera	Bete da?
%36,6	%60,8	+%66,12	Bai

2030erako zakarrontzietako birziklatze-tasa %80koa izateko epe luzeko helburuari dagokionez, esan daiteke bilakaera oso ona dela: 2017an tasa %22,6 zen, eta orduetik %60,8ra igo da.

2023. URTERAKO PROGRAMAZIOA

2. helburua: hondartzetan hondakinen gaikako bilketa areagotzea.

2.1 xedea: Zakarrontzietako birziklatze-tasa %5 handitzea, gutxienez, 2019ko datuekin alderatuta. Helburu hau betetzeko programatzen diren ekintzak honako hauek dira:

2.1.1. Hiriko hondakinei buruzko ITSASOS kanpaina, zeinean hondartzak eremu garrantzitsu gisa sartuko baitira (hondakinei buruzko kartelak, Dbus pantailetak bideo laburrak, «Hemen itsasoa hasten da» plakak mantentzea, eta abar)

2.1.2. Kerik gabeko hondartzak: Hiriko hondartzetan ez erretzeko gomendioa. Seinaleak ere jarriko dira (ITSASOS kanpainaren barruan).

2.- URA

Ur-kontsumoa kanpoko dutxetan (harea) eta oin-garbigailuetan, kabinetan, IKSan sartutako tabernetan eta instalazioen eta hegalen garbiketarako kontsumitua da.

Uraren adierazleek bilakaera aldakorra izan dute 2019tik. Kabinetako ur-kontsumoa, erabiltzaile bakoitzeko, handitu egin da, bai eta hondartzazale bakoitzeko kanpoko dutxetako ur-kontsumoa ere. Hala ere, urteko guztizko ur-kontsumoa murriztu egin da.

- Ur-kontsumoa kanpoko dutxetan: jarraipena ematen dio azken urteetako goranzko joerari:

- Ur-kontsumoa guztira:

- Kabinetako ur-kontsumoa: Erabiltzaile bakoitzeko kontsumoaren adierazleak nabarmen egin du gora 2022an, 2019arekin alderatuta, baina kabinetako ur-kontsumoaren parametroa, kabinako erabiltzaile kopurua kontuan hartu gabe, murriztu egin da, hau da, adierazlearen igoera udan kabinak erabili dituzten pertsonak nabarmen gutxiago izatearen ondorio da nagusiki. Kontuan izan behar da kabinetako ur-kontsumoaren zati handi bat kabinak garbitzeko erabiltzen dela, bereziki COVID-19aren pandemiaren ondoren, eta kontsumo hori ez dago hain lotuta erabiltzaile kopuruarekin.

Erabiltzaileen ingurumen-portaera hobetzeko aholkuak honako hauek dira:

- Edateko urarekin ez jolastea; itsasoko ura erabil daiteke horretarako.
- Kanpoko dutxak azken garbiketarako bakarrik erabiltzea, eta freskatzeko itsasoko ura erabiltzea.
- Kabinetan behar baino gehiago ez luzatzea dutxa.

UR-KONTSUMOAREN INGURUMEN-INPAKTUA

Hondartzetako edateko uraren kontsumoak hainbat inpaktu dakartza berarekin:

- Sorburutik (Añarbeko urtegia) garraiatzeak dakarren energia-kontsumoa.
- Produktu kimikoak kontsumitzea, iturrietako edateko ura kalitatekoa izan dadin. Ez da ahaztu behar dutxetako eta txorrotetako ura edateko modukoa dela, baina halaxe da zoruak garbitzeko erabiltzen dena, komunean erabiltzen dena eta jolasteko eta freskatzeko erabiltzen dena ere, itsasokoa erabili beharrean sarekoa erabiltzen bada.

URAREN INGURUKO HELBURUAK

IKSaren estrategiak ez du lehentasuntzat jotzen ur-kontsumoa aurreztea; beraz, ez dago helbururik ingurumen-alderdi horretarako, eta hobekuntza-ekintzarik ere ez da programatzen.

Nolanahi ere, horrek ingurumen-inpaktua ere badakarrela kontuan hartuta, hondartzetako ur-kontsumoa kontrolatzen da, adierazle hauen bidez:

- Sareko ur-kontsumoa urte/erabiltzaile (l/erabiltzaile)
- Kanpoko dutxetako ur-kontsumoa udan/udako erabiltzaileak (l/erabiltzaile)
- Kabinetako ur-kontsumoa udan/udako erabiltzaileak (l/erabiltzaile)

2.3.- ENERGIA

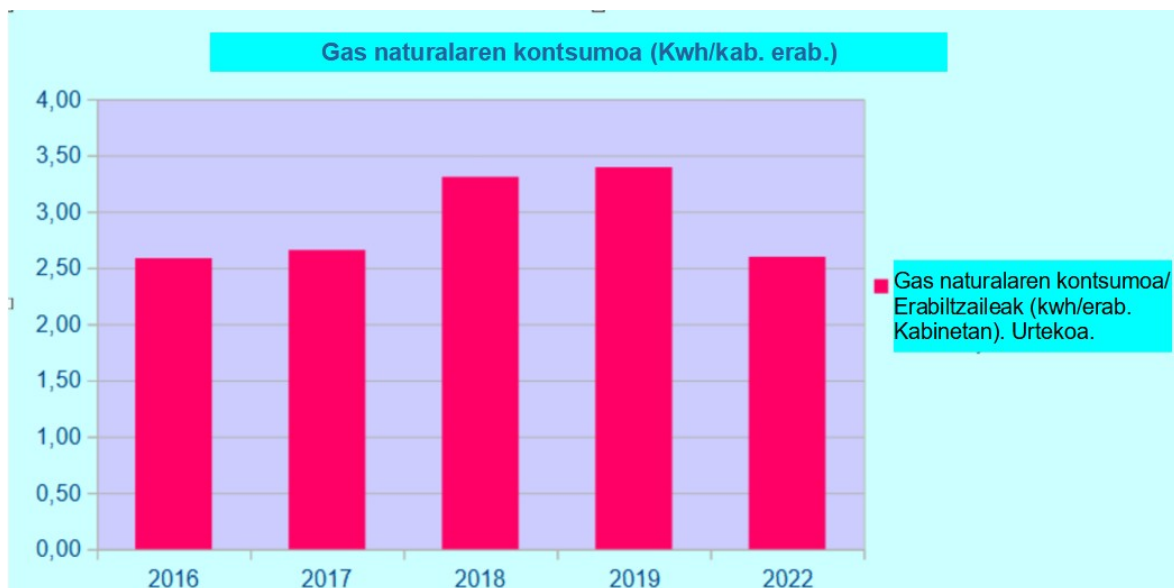
Hondartzetako energia-kontsumoaren barruan, kabinetako elektrizitatearena eta gas naturalarena sartzen da; izan ere, energia hori beharrezkoa da argiztapenerako, motorretarako (igogailuak, aireztapena, sarrerako tornuak, ordenagailuak), ur sanitarioa berotzeko eta antzekoetarako.

Kontsumo horren zati bat instalazioen funtzionamenduari eta mantentze-lanei dagokie, baina beste zati txikiago bat erabiltzaileen arabera aldatzen da. Bi eremuetan hobekuntzak egin daitezke; alde batetik, instalazioan ekipo eraginkorragoak eta kontrolagarriagoak jarriz, eta, bestetik, erabilera-jardunbide egokiak ezarriz, bai kabinetako arretaren arduradunen artean, bai erabiltzaileen artean.

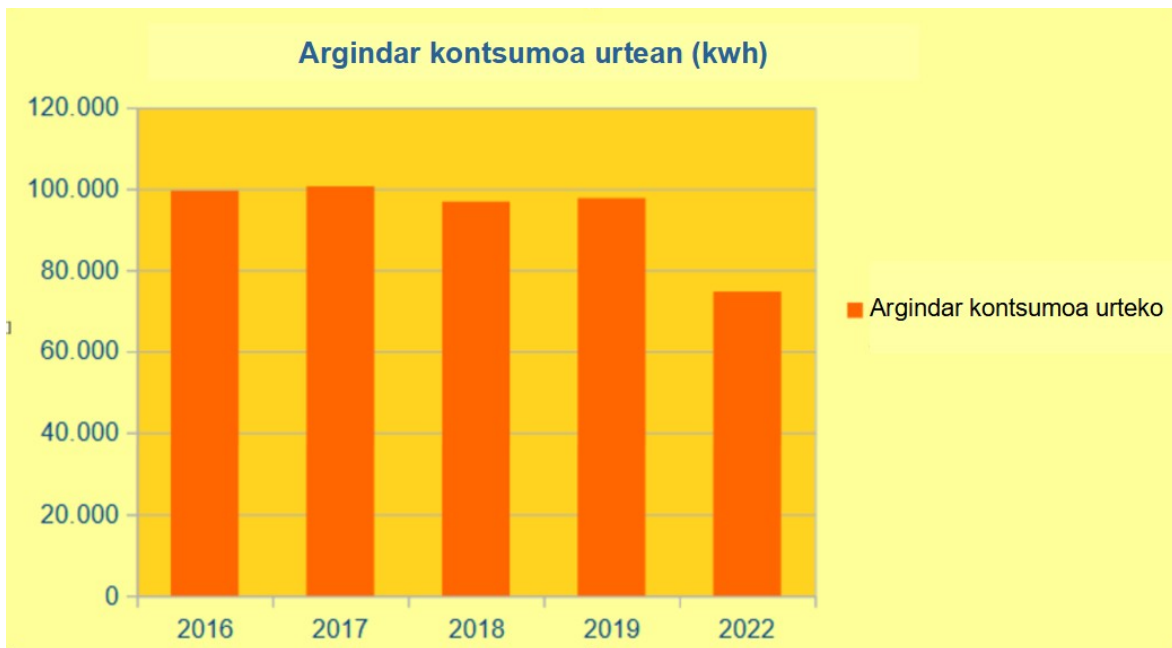
Kabinen erabiltzaileen gas-kontsumoaren adierazleak behera egin du, 2019arekin alderatuta, eta gas-kontsumoak ere behera egin du zenbaki absolutuetan. Urteko gas-kontsumoa %40 baino gehiago murriztu da, zeren Kontxako eta Ondarretako kabinak itxita egon dira udatik kanpoko hilabeteetan, obrak direla eta. Erabiltzaileei dagokien adierazle zuzendua ere %43 baino gehiago jaitsi da.

Bestalde, denboran pixka bat atzera eginez gero, ikusiko dugu gasaren kontsumoa 2016an eta 2017an zegoenaren antzekoa dela; beraz, ondoriozta daiteke amaitu dela 2018ko eta 2019ko goranzko joera.

- Gas-kontsumoa:

- Elektrizitate-kontsumoa: guztizko elektrizitate-kontsumoa nabarmen jaitsi da 2022an, esan bezala obren ondorioz kabinak itxita egon direlako urtearen zati handi batean; beraz, oraingoa komenigarriagoa da kontsumo elektrikoa udako hilabeteetan soilik kontuan hartzea.

Udako kontsumoa nabarmen txikiagoa izan da aurreko urteetan baino, eta, beraz, adierazle horren beheranzko joera berresten da.

- Gas naturalaren eta elektrizitatearen kontsumoa: kabinetako energia-kontsumoaren murrizketa oso esanguratsua da, baina, esan bezala, udatik kanpo kabinak itxita egon izana da horren arrazoietakoa bat.

ENERGIA-KONTSUMOAREN INGURUMEN-INPAKTUA

Energia-kontsumoak, batez ere, energia sortzeko prozesuan du inpaktua, bai jatorrian, bai hondartzetan (gas-errekuntza), eta, neurri txikiagoan, garraioan. Horren arrazoia da:

- Lehengai ez-berriztagarrien kontsumoa
- Atmosferaren kutsadura
- Klima-aldaketa
- Lurzorua eta ura kutsatzeko arriskua
- Garraio-lineen inpaktuak

ENERGIA ARLOAN 2022RAKO AURREIKUSITAKO HELBURUAK

2022ko programak helburu, xede eta ekintza hauek biltzen zituen ingurumen-alderdi honetarako:

- 1. Helburua: Hondartzetako energia-kontsumoaren berotegi-efektuko gas-isuriak % 40 murriztea 2030ean, 2017arekin alderatuta.
- 1.1 xedea: Hondartzetako energia-kontsumoaren berotegi-efektuko gas-isuriak % 9 murriztea, 2019. urtearekin alderatuta.
  - 1.1.1 Zurriola hondartzako ZM eraikinean kabinetan eta zerbitzuetan autokontsumorako plaka fotovoltaikoak instalatzeko proiektua gauzatzea
  - 1.1.2. Kontxako eta Ondarretako kabinak eraberritzeko obrak egitea, ur-eroanbideen isolamendua hobetzeko jarduketak barne.

2022KO LORPENAK ENERGIA ARLOAN

Plaka fotovoltaikoak instalatzeko proiektua onetsita dago jada, baina obra ZMko eraikina berri- ondoren egingo da, eta obra hori 2023. urtera arte atzeratu da. Dagoeneko egin dira Kontxako eta Ondarretako kabinetako obrak.

Baina ez da lortu kabinetako erabiltzaile bakoitzeko CO2 isuriak murriztea, adierazle horrek gora egin baitu. Horren arrazoia izan liteke kabinen erabiltzaileak nabarmen gutxitu direla eta pandemiaren ondoren kabinak gehiago garbitu direla.

Helburua: gas naturalaren kontsumoaren ondoriozko urteko CO2 isuriak % 9 murriztea kabinetako erabiltzaile bakoitzeko (kg/urte/erabiltzaile), 2019. urtearekin alderatuta			
2019	2022	Bilakaera	Bete da?
632,51	475,04	-%24,9	Bai

Adierazle horrek epe luzera zer bilakaera izan duen ikusita, hau da, kontuan hartuta hondartzetan energia-kontsumoaren berotegi-efektuko gasen isuriak %40 murritu behar direla 2030erako 2017arekin alderatuta, esan dezakegu bilakaera hori ez dela ona, hau da, adierazlea soilik %4 gutxitu da, eta oso urruti dago oraindik helburu bezala markatua dagoen %40 hori.

Helburua: gas naturalaren kontsumoaren ondoriozko urteko CO2 isuriak % 40 murriztea kabinetako erabiltzaile bakoitzeko (kg/urte/erabiltzaile), 2017. urtearekin alderatuta.		
2017	2022	Bilakaera
495,51	475,04	-%4,13

2023RAKO PROGRAMAZIOA

2023rako programak helburu, xede eta ekintza hauek biltzen ditu (iazko berberak; izan ere, ez zen jarri plaka fotovoltaikorik, eta Kontxako kabinak berritzeko lanak 2023ko udaberrian amaituko dira):

1. helburua: Hondartzetako energia-kontsumoaren berotegi-efektuko gas-isuriak %40 murriztea 2030ean, 2017arekin alderatuta.
  - 1.1 xedea: Kabinetako gas naturalaren kontsumoak dakartzan berotegi-efektuko gasen isuriak %4 murriztea, gutxienez, 2023rako.
    - 1.1.1 Zurriola hondartzako ZM eraikineko kabinetan eta zerbitzuetan autokontsumorako plaka fotovoltaikoak instalatzeko proiektua.
    - 1.1.2. Kontxako eta Ondarretako kabinak berritzeko obrak egitea, ur-eroanbideen isolamendua hobetzeko jarduketak barne.

2.4 INGURUMEN-INFORMAZIOA

Herritarrek jakinaren jartzea eta sentsibilizatzea funtsezkotzat jotzen da IKSaren estrategia berriaren barruan; izan ere, hori da haren helburu nagusietako bat.

3. helburua: Herritarrekiko komunikazioa: hondartzetako ingurumen-ziurtagirien balioa nabarmentzea (EMAS eta ISO 14001) eta ingurumenaren arloan sentsibilizatzea.

3.1 xedea. Erabiltzaileek ingurumen-ziurtagiriei buruz duten ezagutza hobetzea eta ingurumen-gaietan duten sentsibilizazioa hobetzea. Horretarako, honako ekintza hauek proposatu ziren:

3.1.1. EMAS logotipoa duen bandera jartzea Kontxako hondartzako sarrera nagusiaren ondoan.

3.1.2. Hondakinen prebentzioari eta kudeaketari buruz sentsibilizatzea, monitoreen bidez (ITSASOS kanpainan sartuta).

3.1.3. ITSASOS kanpainari buruzko kartelak jartzea hondartzetan.

Programatutako ekintza guztiak egin dira.

2023ko programan, EMAS logotipoa duen bandera Kontxako hondartzako sarreraren ondoan jartzeaz gain (urtero jartzen da), ITSASOS kanpainari buruzko kartel gehiago jarriko dira hondartzetan, mantendu egingo dira 2022an euri-uren sarean jarritako «Itsasoa hemen hasten da» kartelak, ITSASOS kanpainari buruzko bideo labur bat emango da Dbuseko pantailetan, eta hondartzetan ez erretzeko gomendioari buruzko seinaleak jarriko dira.

Twitter bidez hondartzen eta itsasoko uraren asteko ikuskapen eta analisisien emaitzen berri ematen jarraituko da.

2.5. BAINATZEKO UREN KALITATEA

Udalak, bainatzeko uraren kalitateari dagokionez, zuzeneko betebeharrak dauka: kontrolak eta analisiak egitea, herritarrei emaitzen berri ematea, eta, hala badagokio, beharrezko neurriak hartzea.

Osasunaren eta ingurumenaren kontrola (ikuskapena eta laginak hartzea) Ingurumen Kalitatearen eta Iraunkortasunaren Zerbitzuko Bioaniztasunaren eta Ingurumen Kalitatearen Atalak egiten du urte osoan zehar, eta emaitzak astero jakinarazten dira, hondartzen udal-webgunean eta kabinetako iragarki-taulan.

Era berean, bainu-denboraldiaren amaieran, datuak hondartzen kalitatearen estatuko sisteman (NAYADE) sartzen dira. Sistema hori eskuragarri dago Osasun eta Gizarte Politika Ministerioaren webgunean.

Azkenik, udan, Gipuzkoako Foru Aldundiaren hondartzen webgunean ere sartu da emaitza, Gipuzkoako gainerako hondartzekin batera.

Aplikatu beharreko legeria bainatzeko uren kalitatearen kudeaketari buruzko 1341/2007 Errege Dekretua da, eta bertan ezartzen dira bete beharreko baldintzak eta parametroak.

Hauetako azken urteetako emaitzak:

	Puntua	2018	2019	2020	2021	2022
Zurriola	Ulfa	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢
	Erdialdea	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢
	Urumea	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢
Kontxa	Nautikoa	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢
	Erdialdea	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢
	Loretopea	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢
Ondarreta	Erdialdea	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢
	Tenisa	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢
Santa Klara uhartea	Erdialdea	🟢	🟢	🟢	🟢	🟢

🟢 Uraren kalitatea bikaina da bainatzeko

2.6. INGURUMEN-KUDEAKETAKO SISTEMAREN HOBEKUNTZAK

Duela urte batzuetatik hona, beste jarduera batzuk ere ari gara egiten:

- **Prestakuntza-hitzaldiak** kontratatutako enpresa nagusietako langileentzat (FCC, BPXport eta Galant). Jakinarazi zitzaien badirela IKS bat, ISO 14001 bat eta EMAS bat, eta kasu bakoitzean eragin zuzenena zer jarraibidek izan dezakeen ere azaldu zitzaien.
- Ingurumeneko Aholku Batzordeari aurkeztea: hondartzen adierazpena urtero aurkezten da batzordean, IKSaren bilakaeraren berri emateko eta, hala badagokio, bertan ordezkaturik dauden gizarte-eragileek egindako iradokizunak edo galderak jasotzeko. Horrela kudeatu izan dira, inoiz, han planteatutako gaiak (su artifizialek bainatzeko uretan eragina izatea, harea toloek okupatzea...).
- Tokiko Gobernu Batzarrari IKSaren garapenaren berri ematea, urteko adierazpen ikuskatua aurkeztuz. Horrela, IKSari buruzko informazioa jaso dutela agerian uzteaz gain, hurrengo urteko adierazpen edo programarako aldaketa-proposamenak edo ekarpenak egin ditzaten eskatzen zaie.